

PROBĚHL PRVNÍ WORKSHOP POŘIZOVATELŮ A PROJEKTANTŮ K ÚZEMNÍ STUDII KRAJINY

Dne 10. listopadu se uskutečnil v prostorách Akademie veřejného investování v Praze I. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny, který uspořádalo Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí (MŽP).

Zpracování územních studií krajiny (ÚSK) pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností je podporováno ze specifického cíle 3.3 Integrovaného regionálního operačního programu v gesci MMR a z Národního programu Životní prostředí v gesci MŽP. Cílem workshopu bylo umožnit diskusi a výměnu zkušeností mezi pořizovateli a projektanty ÚSK, a to s ohledem na novost, komplexnost a náročnost úlohy. Součástí workshopu byla i výstava výkresů z dokončené ÚSK Olomouckého kraje a z rozpracovaných ÚSK Třebíč a ÚSK Blovice.

Úvodní blok programu byl věnován zejména financování ÚSK. Následovaly dva bloky doplněné panelovou diskusí, z nichž první se věnoval zkušenostem z přípravy zadání, druhý byl věnován vlastnímu řešení ÚSK. Následující text částečně vychází z tohoto členění, dle obsahových souvislostí však sdružuje související příspěvky či témata i v jiném pořadí, než v jakém na workshopu zazněly.

Financování územní studie krajiny

Ondřej Pešek (MMR) vysvětlil historii změn v alokaci prostředků, v důsledku níž došlo k převisu žádostí nad nabídkou alokovaných prostředků v 9. výzvě IROP. Zdůraznil, že i tak bylo v 9. výzvě IROP úspěšných 136 projektů, v rámci nichž bude pořízeno 316 územních studií, z toho 47 ÚSK. Dále upozornil na **výzvu č. 45 IROP**, která dosud běží, a lze z ní získat 95% dotaci na pořízení územního plánu či jeho změny, regulačního plánu nenahrazujícího územní rozhodnutí, územní studie zaměřené na veřejnou infrastrukturu a ÚSK. Podmínkou však je vazba na strategii

komunitně vedeného místního rozvoje (strategie CLLD), která pořízení takových dokumentů zahrnuje mezi podporované aktivity.

Pavla Bártíková (Centrum pro regionální rozvoj) zdůraznila nutnost spolupráce na úseku územního plánování a regionálního rozvoje při přípravě žádostí, neboť územní plánovači neznají agendu a proces poskytování dotací a naopak pracovníci znalí administrace žádostí o dotaci neznají potřeby a postupy územního plánování.

Petra Kolářová (MŽP) upozornila, že pro poskytnutí dotace z Národního programu Životní prostředí musí být ÚSK v souladu se společným metodickým pokynem MMR a MŽP „Zadání územní studie krajiny pro správní obvod obce s rozšířenou působností“.

Specifika zadání jednotlivých územních studií krajiny

Pořizovatelé Milan Varga a Eva Krsková představili dosavadní práce na ÚSK Turnov. Zmínili, že museli překonat obavy místních samospráv, že ÚSK zastaví rozvoj území. Vedle problémů, které uváděli také zástupci jiných ORP (např. protipovodňová ochrana), jsou na Turnovsku specifickým mj. sesuvná území a problematika trasování silnice I/35.

Rostislav Haničinec (pořizovatel, Veselí nad Moravou) uvedl, že cílem jejich ÚSK je mj. prověřit potřebu již vymezených zastavitelných ploch v přechodu mezi volnou krajinou a intravilánem, a to s ohledem na demografickou prognózu a existující údaje o hydrologických poměrech. Cílem jejich ÚSK bude také navrhnout řešení střetů požadavků na rozvoj území s ochranou zemědělského půdního fondu I. a II. třídy ochrany. V jejich území jsou patrné důsledky klimatické změny, např. dlouhotrvající sucha, jejichž vliv na krajinu je dále umocňován nevhodným hospodařením.

Alena Kubešová (Atelier T-Plan) uvedla, že v několika ÚSK zpracovávají jako jejich součást preventivní hodnocení krajinného rázu. V zadání ÚSK Liberec je požadavek na zpracování pasportů jednotlivých sídel (nikoliv pasportů obcí), které zahrnou např. význam siluety sídla. Zadání ÚSK Liberec dále zahrnuje mj. požadavek na vytipování lokalit nevhodných pro umístění obnovitelných zdrojů energie a návrh zásad pro jejich umístění.

Zkušenosti z procesu pořizování a zpracování územních studií krajiny, diskutovaná témata

Libuše Krátká (pořizovatel, MěÚ Znojmo) představila **model konzultací doplňujících průzkumů a rozborů s veřejností**, který zvolili v jejich správním obvodu obce s rozšířenou působností, jenž je zároveň největší v ČR – zahrnuje 111 obcí na 1 242 km². Pro účely konzultací rozdělili SO ORP na pět oblastí, v centru každé z nich uskutečnili setkání se starosty (zúčastnila se cca polovina pozvaných; starostové měli možnost přizvat další účastníky, čehož ale nevyužili). Součástí jednání bylo představení záměru ÚSK, vyplnění dotazníků a diskuse nad problémovým výkresem. Dotazníky i diskuse nad výkresem se dle názoru pořizovatele osvědčily.

Často byly zmiňovány **problémy v komunikaci s dotčenými orgány**. Např. k ÚSK Turnov přišla řada připomínek od dotčených orgánů, zůstaly však v obecné rovině typu „dodržet zákon ten a ten“. V jiných případech jsou dotčené orgány z pořízení ÚSK nadšeny, nemají však k ní žádná doporučení. Při pořízení ÚSK Olomouckého kraje jeden z oslovených orgánů na úseku ochrany životního prostředí doporučoval nezabývat se v ÚSK adaptačními opatřeními na změnu klimatu a ponechat řešení této otázky na Organizaci spojených národů.

Pavel Chotěbor (MŽP) vyzdvihl potřebu zaměřit se na témata, která obvykle nejsou územním plánováním dostatečně sledována, např. systém vodních ploch, rybníků a mokřadů. Cílem ÚSK by mělo být zajištění ekologické stability krajiny.

Opakovaně se objevovalo téma **nepřesných či neúplných informací o území**. Rostislav Haničinec uvedl, že v rámci doplňujících průzkumů a rozborů jejich ÚSK má být mj. provedeno zmapování drobných a sezónních vodních toků, skutečného průběhu meliorací a pozemků s náletovými dřevinami, které nejsou zahrnuty do pozemků určených k plnění funkce lesa. Klára Salzmann (projektant) uvedla, že v rámci řešeného území ÚSK Blovice našli 225 nesrovnalostí mezi katastrem nemovitostí a veřejným registrem půdy LPIS. Ladislav Komrska (projektant) dokladoval na příkladech z Labskoústeka nesrovnalosti mezi katastrem nemovitostí a skutečným stavem v území – nesprávné druhy pozemků v místě vzrostlého lesa či vodního toku.

Vícekrát zmíněným tématem bylo **zpřesnění krajin ze zásad územního rozvoje a vymezení krajinných okrsků**. Petr Lepeška (MMR) představil změny v terminologii (krajiny vs. typy krajin, cílové kvality vs. cílové charakteristiky), ke kterým došlo novým českým překladem Evropské úmluvy o krajině, a zdůraznil, že MMR tyto změny dlouhodobě podporovalo.

Karel Wirth (MMR) uvedl, že při vymezení krajinných okrsků je žádoucí docílit skladebnost s krajinami; kritériem pro vymezení krajinných okrsků by měly být přírodní vlastnosti území (např. geomorfologie), krajinné potenciály, využití území a vhodné je přihlídnout také ke správním hranicím.

Petr Birklen (Ekotoxa) pokládá tento návod za příliš obecný; jejich tým hodlá při vymezení krajinných okrsků

vycházet z typologického členění krajin dle Löwa a kol., a v jeho rámci pak nastavit individuální regulaci pro jednotlivé krajinné okrsky.

Alena Kubešová (Atelier T-Plan) vyjádřila pochybnost o tom, zda zpřesnění krajin bude mít praktický význam. Co se týče krajinných okrsků, prioritou je vytvořit podklad pro řešení krajiny v územním plánu, nikoliv další hranice v krajině – krajina je spojitý systém.

Roman Bukáček (Studio B&M) přistupuje k vymezení krajinných okrsků tak, že nejprve vymezení základní prostory v krajině na základě informací z územně analytických podkladů, přírodních podmínek (geomorfologie, bioregionalizace, klimatické, hydrologické podmínky) a land use (využití krajiny), v druhém kroku pak toto členění zpřesňuje a zpodrobňuje na základě využití a funkčních vazeb v území.

Klára Salzmann doporučila při členění zohledňovat hranice obcí, jelikož obce budou nastavovat a používat regulaci v územních plánech.

Diskutována byla rovněž otázka, **jakým způsobem může ÚSK ovlivnit hospodaření v krajině**. Eva Spoustová (pořizovatel, MěÚ Znojmo) vyzdvihla roli samospráv, resp. starostů, kteří mají prostor ovlivňovat hospodaření jednak investičními akcemi obce, jednak komunikací s místně hospodařícími subjekty. Po živelních pohromách z minula (povodně, sucha apod.) vzrůstá ochota samospráv se problematikou zabývat. Investiční akce obcí či komunikací s hospodáři zmínili i Petr Birklen a Milan Svoboda, oba však byli skeptičtější co do možnosti a zájmu samospráv.

Ze strany projektantů také opakovaně zazněl apel na větší návaznost mezi ÚSK a pozemkovými úpravami. Alena Kubešová upozornila na potřebu úzké spolupráce při přípravě ÚSK s orgány

ochrany životního prostředí. Dle Kláry Salzmann by ÚSK rovněž měla stanovit strukturu zemědělských bloků.

Klára Salzmann uvedla rovněž několik zajímavých postřehů k řešení ÚSK: územní plánování má tendenci přistupovat ke krajině jako k území, do něhož se vkládají nové prvky. Tento pohled je třeba změnit a namísto toho chápat krajinu jako infrastrukturu sloužící k zajištění ekologických funkcí. Stejně jako v případě dopravní a technické infrastruktury je možno v krajině hledat cesty pro pohyb vody, organismů a lidí, a ty dle možností sdružovat.

Ladislav Komrska vyzdvihl potřebu respektování údolních niv podél vodotečí a nevkládání nových aktivit do těchto oblastí.

Na závěr byla diskutována **role ÚSES v ÚSK**. Diskutující se shodli, že ÚSK nemůže suplovat plán ÚSES, jehož pořízení ostatně podporuje MŽP z jiného dotačního titulu. Většina diskutujících byla velmi rezervovaná i vůči tomu, aby ÚSK vymezovala ÚSES ve vybraných místech, např. v místech nespojitosti na hranicích obcí.

Shrnutí

Workshop se setkal se značným zájmem publika a otevřel mnoho důležitých otázek. MMR proto hodlá další workshop uspořádat i v roce 2018. S ohledem na předpokládaný postup pořizování bude příští workshop ještě více zaměřen na vlastní řešení ÚSK.

*Ing. arch. Karel Wirth
Odbor územního plánování
Ministerstvo pro místní rozvoj*